

Вячаслаў Пятровіч Рагойша з'яўляецца настаўнікам для ўсіх філолагаў рэспублікі, незалежна ад таго, у якой ВНУ яны набывалі адукацыю, бо менавіта па яго кнігах і падручніках і адбываюцца сапраўдныя ўваходзіны кожнага студэнта і настаўніка ў навуку пра літаратуру.

Так склалася, што пры кожнай сустрэчы з ім я заўсёды адкрываў нешта новае, асаблівае, надзвычайнае. Як гэта было, напрыклад, 8 і 9 снежня 1984 года, калі Вячаслаў Пятровіч наведваўся ў маю назаўсёды родную Мётчу.

Амаль 30 гадоў прамінула з тых памятных дзён. Але дагэтуль згадваю, як свяціліся радасцю вочы старшых і малодшых школьнікаў. А сёння тыя былыя вучні распавядаюць ўжо сваім дзецям пра вядомых паэтаў і вучоных. У школьным музеі «Літаратурны космас Мётчы» ў Кнізе ганаровых гасцей Вячаслаў Пятровіч разам са сваімі калегамі пакінуў запіс: «*Са шчырым хваляваннем вітаем настаўнікаў і вучняў паэтычнай Мётчанскай школы. Няхай жа спрыяе вам у працы, вучобе літаратура наша родная, няхай натхняе, выходзіць рукі і сэрцы! Дзякуй вам за сустрэчу, хлеб-соль, гасцінец!*». Таксама ў гэтым музеі захоўваюцца кнігі з аўтаграфамі Вячаслава Рагойшы.

У памяці ўзнікаюць радкі з верша Алега Лойкі «Ракаўскія валы», прысвечанага Вячаславу Пятровічу:

*Стагоддзяў дух
забытых, паўзабытых,
Не менш складаных,
чым сягоння час,
Што нас ляпілі крута,
самавіта
І ў свет шырокі
бласлаўлялі нас...*

КАНЦЭПЦЫЯ СІСТЭМЫ ПАДРУЧНІКАЎ ПА БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ ПАД РЭДАКЦЫЯЙ В. П. РАГОЙШЫ

В. У. Праскаловіч

Доктар педагагічных навук, прафесар.

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт,

пр-т Незалежнасці, 4, 220030, г. Мінск, Беларусь, praskalovich@tut.by

У артыкуле разглядаецца канцэпцыя сістэмы падручнікаў па вучэбным прадмеце «Беларуская літаратура» для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі. Аўтарам раскрываюцца канцэптуальныя палажэнні аднаго з самых перспектыўных школьных падручнікаў па беларускай літаратуры для IX класа пад навуковай рэдакцыяй прафесара В. П. Рагойшы.

Праблема: Якой павінна быць мадэль школьнага падручніка па літаратуры, каб адпавядаць патрабаванням часу?

Мэта даследавання: выяўленне сутнасных характарыстык канцэпцыі сістэмы сучасных падручнікаў (вучэбных дапаможнікаў) па беларускай літаратуры. Навізна канцэпцыі вучэбнай кнігі па беларускай літаратуры для IX класа бачыцца ў нетрадыцыйных і эфектыўных падыходах аўтарскага калектыву да тэхналогіі ўвасаблення кожнай з яе складовых частак-кампанентаў (змест, дыдактычны і метадычны апарат і інш.), што дазволіла дасягнуць заданых мэт, мяркуюмых вынікаў навучання. Распрацаваныя дыдактычныя патрабаванні да зместу і структуры вучэбнага дапаможніка могуць выкарыстоўвацца пры абнаўленні вучэбна-метадычнага комплексу па беларускай літаратуры для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі.

Ключавыя словы: канцэпцыя; падручнік; беларуская літаратура; навуковы рэдактар В. П. Рагойша.

Асноўны жыццёвы прынцып Вячаслава Пятровіча Рагойшы: «любі і беражы роднае, працуй дзеля яго ў любых умовах, не чакаючы лепшага часу!» [1, с. 347]. Гэты

принцып ён імкнуўся ўвасабляць і ў сваёй больш за паўвекавой выкладчыцкай працы ў Беларускам дзяржаўным універсітэце, і ў навуковай, і ў творчай дзейнасці, а таксама ў справе падрыхтоўкі падручнікаў (вучэбных дапаможнікаў) па беларускай літаратуры для агульнай сярэдняй і вышэйшай школы.

Коротка спынімся на асноўных канцэптуальных палажэннях і структурна-зместавых лініях аднаго з самых перспектывіўных вучэбных дапаможнікаў «Беларуская літаратура» для IX класа пад рэдакцыяй В. П. Рагойшы і В. У. Праскаловіч [2].

Асноўным сродкам навучання на працягу ўсяго перыяду існавання школы з'яўляецца падручнік (вучэбны дапаможнік).

Сучасныя даследчыкі разглядаюць школьны падручнік з пазіцыі кампетэнтнаснага падыходу і вызначаюць яго «як сцэнарый працэсу навучання, які ўключае не толькі пэўны змест адукацыі, але і арганізуе спосабы яго засваення ўласнымі спецыфічнымі сродкамі» [3, с. 119].

У нашай канцэпцыі сучасны сродак навучання літаратуры разглядаецца:

- як вучэбны дапаможнік – сучасная мадэль вучэбнай і выхаваўчай дзейнасці вучняў, здольная забяспечыць засваенне абавязковага мінімуму зместу навучання беларускай літаратуры ў адпаведнасці з адукацыйным стандартам;

- як кніга – метадычны арыенцір настаўніка, які вызначае стратэгію навучання.

Дыдактычнай асновай вучэбнага дапаможніка па літаратуры з'яўляецца сістэмна-дзейнасны падыход у спалучэнні з класічнымі падыходамі да зместу адукацыі, які сарыентаваны на фарміраванне функцыянальнай пісьменнасці.

Функцыянальная пісьменнасць – здольнасць выкарыстоўваць набытыя веды, уменні і навыкі для рашэння максімальна шырокага дыяпазону жыццёвых задач у розных сферах дзейнасці і сацыяльных узаемаадносін. У святле функцыянальнай пісьменнасці стратэгічны прыярытэт навучання беларускай літаратуры ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі – фарміраванне дзейснага чытача – асобы з высокім узроўнем чытацкай пісьменнасці (функцыянальны аспект) і здольнасцямі да каштоўнасна-сэнсавага засваення твораў літаратуры як мастацтва слова (аксіялагічны і мастацка-эстэтычны аспекты). А гэта азначае, што літаратурная адукацыя мэтава накіравана на выхаванне сродкамі беларускай літаратуры як вучэбнага прадмета выпускніка базавай школы як *чытача кампетэнтнага*.

Сучасная методыка навучання літаратуры падкрэслівае, што галоўным у арганізацыі структуры і зместу вучэбнага дапаможніка новага пакалення з'яўляецца не толькі іх зместавае нападуненне, а тая праца, якая можа быць з гэтым тэкстам арганізавана. Вучэбная кніга павінна выконваць функцыі забеспячэння такой арганізацыі зместу, якая дапаможа настаўніку мэтанакіравана планаваць пэўныя вучэбныя дзеянні.

Асаблівасцямі новых вучэбных дапаможнікаў (падручнікаў) па беларускай літаратуры з'яўляюцца:

- адбор вучэбнага матэрыялу, мінімальна неабходнага і дастатковага для якаснай адукацыі ў адпаведнасці з вучэбнай праграмай па вучэбным прадмеце;

- рэалізацыя прынцыпаў дыферэнцаванага падыходу да навучання праз дадатковы матэрыял (спасылкі на кампаненты вучэбна-метадычнага комплексу, у тым ліку электронныя адукацыйныя рэсурсы);

- даступнае выкладанне вучэбнага матэрыялу ў адпаведнасці з узроставымі пазнавальнымі магчымасцямі вучняў;

- практыкаарыентаванасць і дзейсная накіраванасць;

- розныя формы прад'яўлення вучэбнага матэрыялу;

- наяўнасць навігацыйнага апарату (уключэнне G-кодаў), які арыентуе вучня на пошук дадатковай інфармацыі, што дазволіць яму паглыбіць і пашырыць веды па вучэбным прадмеце і праверыць узровень засваення вучэбнага матэрыялу;

- больш якасны дызайн.

Неабходнасць і актуальнасць стварэння новага вучэбнага дапаможніка па беларускай літаратуры для IX класа тлумачыцца зменамі ў сучаснай адукацыі (у тым ліку літаратурнай). Навучанне беларускай літаратуры ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі абумоўлена практычнай накіраванасцю і сарыентавана на рэалізацыю кампетэнтнаснага падыходу, што знайшло адлюстраванне ў праекце «Канцэпцыі вучэбнага прадмета “Беларуская літаратура”» [4].

Курс IX класа ў сістэме адзінай непарыўнай літаратурнай адукацыі займае асобнае і адрознае (у параўнанні з папярэднімі класамі) месца як пераходны этап ад сярэдніх да старэйшых класаў і адносна завяршае агульную сярэдняю адукацыю.

Увядзенне ў школьную практыку новага матэрыялу абумоўлена надзённай патрэбай абнаўлення зместу літаратурнай адукацыі, што знайшло адлюстраванне ў вучэбнай праграме [5], дзе зафіксаваны найбольш істотныя змены ў яе структуры і змесце менавіта ў курсе IX класа. Калі раней для вывучэння дзевяцікласнікам прапаноўваўся перыяд ад старажытнасці да 20-х гг. XX ст., то з 2019 / 2020 навучальнага года прадугледжваецца вывучэнне беларускай літаратуры ад старажытнасці да сучаснасці. Увага вучням на гэтым этапе навучання канцэнтруецца на мастацкім творы, але з падключэннем інфармацыі пра эпоху, адметнасці часу, якія паўплывалі на асаблівасці твора, асноўных звестках з жыцця і творчасці пісьменніка. З’явы гісторыі літаратуры раскрываюцца пераважна на прыкладзе канкрэтнага мастацкага твора або некалькіх асобных твораў пісьменніка.

Важнасць вывучэння беларускай літаратуры ў IX класе вызначаецца тымі абставінамі, што вучні ўпершыню распачынаюць сістэматычна знаёміцца з гісторыяй развіцця айчыннай культуры і літаратуры. Прапанаваны аўтарамі змест вучэбнага дапаможніка не выходзіць за межы вызначанага вучэбнай праграмай мінімальнага і неабходнага для дасягнення адукацыйных мэт вучэбнага матэрыялу, структураваны ў адпаведнасці з храналагічным прынцыпам. Вучням прапануецца паслядоўна засвоіць асноўны набор фактаў, якія датычацца адпаведнай эпохі і звестак з жыцця і творчасці пісьменніка. Такі падыход дазваляе не толькі выявіць асноўныя напрамкі развіцця грамадства, вылучыць яго асноўныя этапы, але і выразна пазначыць асаблівасці развіцця айчыннай культуры і літаратуры. Пры гэтым аўтарскі калектыў прытрымліваецца прынцыпу навуковасці і аб’ектыўнасці: не дапускае скажэнняў і суб’ектыўных ацэнак гістарычных фактаў.

У літаратурнай адукацыі IX клас – клас «спецыяльна дыялагічны», вучні якога арганізуюць паслядоўны дыялог паміж рознымі тыпамі культуры. Навучанне будуецца на аснове найбольш вядомых, рэпрэзентатыўных, «прэцэдэнтных» тэкстаў, засваенне якіх можа служыць ключом да разумення важных асаблівасцей культуры народа. Дыялог культур дазваляе падвесці вучняў да глыбейшага разумення заканамернасцей у развіцці мастацтва, замацаваць тэарэтычныя паняцці і дае магчымасць адчуць непаўторнасць індывідуальнасці кожнага пісьменніка, нацыянальнай асаблівасці і арыгінальнасці літаратуры.

У поўнай меры ў вучэбным дапаможніку рэалізавана адно з важных педагагічных патрабаванняў, а менавіта ўлік узроставых асаблівасцей навучэнцаў. Рэгламентуецца адбор зместу, формы і спосабы выкладання і адлюстравання матэрыялу. Значная ўвага надаецца тлумачэнню паходжання тых або іншых грамадскіх з’яў, адбітак іх на лёсе мастака слова, паказу прычынна-выніковых сувязяў паміж гісторыяй і чалавекам. На працягу ўсёй вучэбнай кнігі падаюцца кароткія звесткі з біяграфіі творцаў слова ў рубрыцы «Слова пра пісьменніка». Творчая біяграфія пісьменніка цесна звязана з вывучаемымі творами і добра ілюструе час, у якім ён жыў. Як адзначае вядучы навуковы супрацоўнік дзяржаўнай навуковай установы «Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі», доктар філалагічных навук, дацэнт С. У. Калядка (рэцэнзент вучэбнага дапаможніка), артыкулы напісаны добрай навуковай мовай з неабходным яе пашырэннем у публіцыстычнасць, эсэізм і нарысавасць (улічваючы ўзрост карыстальнікаў падручніка), з выкарыстаннем элементаў займальнасці, гульнявых сітуацый і інш. Раздзелы, падрыхтаваныя прафесарам В. П. Рагойшам, на думку шаноўнага рэцэнзента, з’яўляюцца ўзорамі напісання артыкулаў, прысвечаных жыццю і творчасці беларускіх пісьменнікаў, а таксама аналізу іх твораў.

Адзначым грамаднае выкарыстанне ў вучэбным дапаможніку міжпрадметных сувязей. Міжпрадметныя сувязі актуалізуюцца па ўсіх зместавых лініях. Іх рэалізацыя ў навучальным працэсе ўзбагачае дыялог літаратуры з іншымі відамі мастацтва (жывапіс, музыка, фотамастацтва, кіно, тэатр і інш.), эфектыўна ўздзейнічае на маральна-этычнае, інтэлектуальнае, эмацыянальнае, эстэтычнае развіццё асобы. Сістэматычны зварот да твораў мастацтва дапамагае вучням больш глыбока адчуць істотныя асаблівасці літаратуры як віду мастацтва, агульнае, што набліжае яе да жывапісу, музыкі, скульптуры, архітэктуры, што прынцыпова іх адрознівае. Рэалізацыя міжпрадметных сувязей забяспечваецца арганізацыяй падрыхтоўчага паўтарэння, чаму садзейнічаюць

заданні рубрыкі «Успомніце раней вывучаны матэрыял». Так, выхад на ўзровень абагульнення і сістэматызацыю на ўроках тэматычнага паўтарэння раней вывучанага забяспечыць больш высокі ўзровень асэнсавання гістарычнага і літаратуразнаўчага матэрыялу.

З мэтай якаснага засваення інфармацыі ў значнай ступені дапамагаюць візуальныя вобразы – мастацкія партрэты пісьменнікаў, фотаздымкі, рэпрадукцыі карцін і г. д. Захаванне прынцыпу нагляднасці спрыяе пазітыўнаму стаўленню навучэнцаў як да вучэбнага прадмета «Беларуская літаратура», так і да вучобы ў цэлым. Апраўдана метадычная мэтазгоднасць выкарыстання памятак, інструкцый, апорных схем, мадэльных узораў для

арганізацыі самастойнай вучэбна-пазнавальнай і творчай дзейнасці вучняў. Для навучання выбіраюцца артэфекты (вербальныя і невербальныя феномены культуры), адукацыйныя сродкі музея («храма муз»), здольныя далучыць вучняў да нацыянальнай культуры: музейныя прадметы, экспазіцыі, помнікі архітэктуры, прадметы дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва і да т. п. На аснове адкрытага дыялогу і ўзаемадзеяння з музейнымі прадметамі вучні паслядоўна засвойваюць факты, якія датычацца адпаведнай эпохі і звестак з жыцця і творчасці пісьменніка. Напрыклад, навучэнцы з большай цікавасцю ўспрымуць жыццёвую біяграфію Ф. Багушэвіча праз знаёмства з інтэр'ерам беларускай хаткі XIX ст. у Кушлянах (мал. 1).

Ацаніць час, у які жыў пісьменнік, наглядна ўявіць рэальныя карціны гістарычных падзей становіцца магчымым праз зварот да музейных экспазіцый. У выніку адбываецца ўсведамленне вучнямі гістарычных умоў жыцця пісьменнікаў розных эпох, а таксама фарміруюцца навыкі складання «слоўніка эпохі». Не заўсёды ёсць магчымасць наладзіць вочную экскурсію ў музей пісьменніка, але можа быць праведзена і завочная экскурсія («экскурсія ва ўяўленні») па аўдыявізуальных і друкаваных выяўленчых матэрыялах, а таксама праз наведванне афіцыйных сайтаў музеяў. Прапанаваны ў вучэбным дапаможніку па беларускай літаратуры (разам з электронным кампанентам) шырокі выбар невербальнай, знакавай, сімвалічнай музейнай інфармацыі дае магчымасць усім суб'ектам цэласнага адукацыйнага працэсу задаволіць свае патрэбы ў спасціжэнні культурнага патэнцыялу грамадства, а таксама належным чынам ацаніць багацце і непаўторнасць духоўнай і матэрыяльнай спадчыны перш за ўсё свайго рэгіёна, свайго мясцовасці. Праз развіццё цікавасці да малой радзімы пісьменнікаў выходзіць у навучэнцаў любоў і павага да свайго роднага краю, а ў выніку – і «ласка» (Ф. Скарына) да вялікай Радзімы [больш падрабязна гл.: 6, 7].

Тэрэтычныя паняцці і тэрміны заўсёды выклікаюць у вучняў пэўныя цяжкасці ў іх засваенні і ў большай ступені – ужыванні. Таму мэтазгодна было ўводзіць іх у аналіз, затым тлумачыць у раздзеле «Тэорыя літаратуры» і нарэшце ўключаць у «Слоўнік літаратуразнаўчых тэрмінаў» (падрыхтаваны прафесарам В. П. Рагойшам). Падобнае паэтапнае ўвядзенне складаных тэрэтычных дэфініцый палегчыць задачу выяўлення іх у тэксце, а затым і скарыстоўвання ў аналізе мастацкага твора.

Варта асобна адзначыць, што асаблівасцю новага вучэбнага дапаможніка з'яўляецца больш выразны акцэнт на фарміраванні асобасных, метапрадметных і прадметных кампетэнцый навучэнцаў. Кампетэнтнасны падыход у навучанні беларускай літаратуры прадугледжвае накірунак не на механічнае запамінанне пэўнага аб'ёму інфармацыі – дат, паняццяў, асоб, падзей і г. д., а на фарміраванне ў навучэнцаў досведу самастойнага вырашэння задач, звязаных з практычным прымяненнем ведаў грамадска-культурнага і гісторыка-літаратурнага зместу з апорай на сацыяльны вопыт.

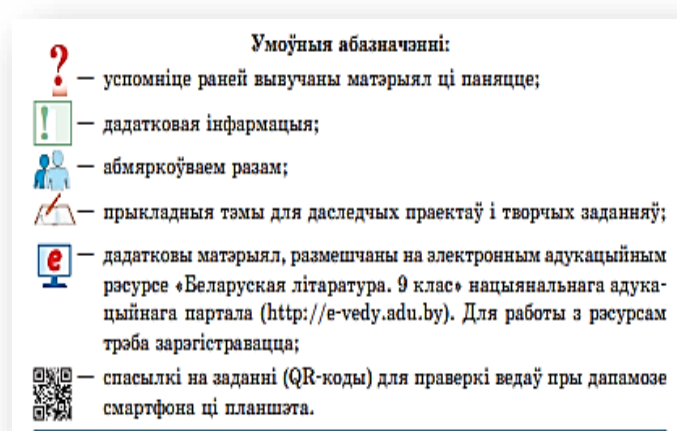
Мал. 1

Універсальным маніторынгамым інструментам сфарміраванасці кампетэнцый навучэнцаў з'яўляюцца інтэграваныя кампетэнтнасна арыентаваныя заданні, якія дазваляюць праверыць некалькі відаў кампетэнцый рознага ўзроўню.

Метадычны апарат вучэбнага дапаможніка вызначаецца падборкай інавацыйных заданняў для фарміравання чытацкай пісьменнасці (граматнасці). Заданні распрацаваны з мэтай адаптацыі выхаванцаў да ўдзелу ў маніторынгу па ацэнцы адукацыйных дасягненняў вучняў па лініі міжнароднай праграмы PISA (Programme for International Student Assessment) (Міжнародная праграма па ацэнцы адукацыйных дасягненняў вучняў, якая праводзіцца пад эгідай Арганізацыі эканамічнага супрацоўніцтва і развіцця).

Пры падрыхтоўцы метадычнага апарата вучэбнага дапаможніка была ўлічана работа вучняў на ўроку, а таксама прадугледжана іх самастойная праца дома пасля першага знаёмства з новым матэрыялам. Усе пералічаныя аспекты даюць магчымасць навучэнцам узнаўляць набытыя веды, адчуваць іх патрэбу ў практычным выкарыстанні ў штодзённым жыцці, адчуваць сябе ў цэнтры сапраўднага палілогу (паміж гістарычным часам, літаратурнымі творамі і творамі мастацтва), фарміруюць эстэтычныя пачуцці, маўленчую і чытацкую культуру і асобу з творчымі схільнасцямі.

Новы вучэбны дапаможнік уяўляе сабою тып вучэбнага выдання на папяровым носьбіце. Перадусім, прызначанасць для выкарыстання ў высокатэхналагічным адукацыйным асяроддзі абумоўлівае істотнае ўзрастанне ролі яго электронных кампанентаў. Для забеспячэння камп'ютарнай падтрымкі навучання беларускай літаратуры асаблівае значэнне набывае электронны адукацыйны рэсурс па беларускай літаратуры для IX класа, які размешчаны на нацыянальным адукацыйным партале (<http://evedy.edu.by>). Дадатковае выкарыстанне электроннага адукацыйнага рэсурсу паспрыяе значнаму пашырэнню адукацыйных магчымасцей новага вучэбнага дапаможніка. Упершыню ў вучэбным дапаможніку для IX класа рэалізавана функцыя дапоўненай рэальнасці [2, с. 25], якая дазваляе «ажывіць» вучэбны матэрыял: узноўлена тэхналогія кнігадрукавання XVI ст.

Мал. 2

выдзяленні шрыфтам; каляровыя фонавыя застаўкі і інш. Сістэма навігацыі прадстаўлена знакамі-піктаграмамі, дазваляе хутка арыентавацца ў матэрыяле вучэбнага дапаможніка (мал. 2).

Такім чынам, канцэптуальная ідэя заключаецца ў тым, што вучэбны дапаможнік «Беларуская літаратура» для IX класа стане значным і цікавым для кожнага навучэнца, будзе пашыраць кантэкст успрымання літаратурнага твора, садзейнічаць фарміраванню трывалых маральна-этычных асноў, выхаванню грамадзянскасці, патрыятызму, адданасці агульначалавечым ідэалам. Навізна канцэпцыі бачыцца ў нетрадыцыйных і эфектыўных падыходах да структуры вучэбнага дапаможніка, у мастацкім афармленні старонак, якія набліжаны да сучасных інфармацыйных гаджэтаў. Да адметнасцяў вучэбнага дапаможніка «Беларуская літаратура» для IX класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі трэба аднесці больш даступнае выкладанне вучэбнага матэрыялу, яго практыкаарыентаванасць, розныя формы прадстаўлення вучэбнай інфармацыі, больш дасканалы дызайн, наяўнасць навігацыйнага апарату, які арыентуе вучня на пошук дадатковых матэрыялаў, што дазваляць яму паглыбіць і пашырыць веды па вучэбным

Ствараючы канцэпцыю вучэбнага дапаможніка, аўтары імкнуліся да максімальнай тэхналагічнасці кнігі, такой яе пабудовы, пры якой магчыма эфектыўная самастойная праца вучня з тэкстам, даступнасць і выразнасць апарата арыенціроўкі, што арганізуе іх дзеянні. Апарат арыенціроўкі: раздзелы ўтрымліваюць даведачна-дапаможныя матэрыялы, якія дапамагаюць хутка і беспамылкова знаходзіць неабходны матэрыял: рубрыкі і тэматычныя сімвалы;

прадмеце, а настаўніку – арганізаваць кантроль вынікаў вучэбнай дзейнасці вучняў па вучэбным прадмеце ў адпаведным класе.

У педагогічных даследаваннях у аснове мадэлі гатоўнасці да стварэння вучэбна-метадычных комплексаў вылучаецца культура як базавае, утваральнае ядро. Прыемна адзначыць, што ў створанай мадэлі падручніка (па выніках вопытнай праверкі вучэбнага дапаможніка «Беларуская літаратура» для IX класа) вылучаецца высокая культура: псіхалагічная, арганізацыйна-кіраўнічая, духоўна-маральная, інфармацыйная, навукова-тэарэтычная, мастацка-эстэтычная, педагогічная, рэдакцыйна-выдавецкая, тэхналагічна-паліграфічная [8, с. 3–4]. Несумненна заслуга ў гэтым усяго аўтарскага калектыву і навуковага рэдактара В. П. Рагойшы.

Бібліяграфічныя спасылкі

1. З росных сцяжын: аўтабіяграфіі пісьменнікаў Беларусі / уклад. Мікола Мінзер. Мінск: Літаратура і Мастацтва, 2009.
2. Беларуская літаратура: вуч. дапам. для 9 кл. устаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / В. У. Праскаловіч, В. П. Рагойша, Т. І. Шамякіна, Т. В. Кабржыцкая, М. В. Жуковіч; пад рэд. В. У. Праскаловіч, В. П. Рагойшы. Мінск: Нац. ін-т адукацыі, 2019.
3. Иванова Е. О., Осмоловская И. М. Теория обучения в информационном обществе / Е. О. Иванова, И. М. Осмоловская. М.: Просвещение, 2011.
4. Праскаловіч В. У. Канцэпцыя вучэбнага прадмета «Беларуская літаратура» (II–XI класы). Праект / В. У. Праскаловіч [і інш.] // Род. слова. 2016. № 3. С. 51–60.
5. Беларуская літаратура. IX клас: вуч. праграмы для ўстаноў агул. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання і выхавання. Мінск: Нац. ін-т адукацыі, 2019. С. 16–30.
6. Праскаловіч В. У., Грынько С. Д. Рэалізацыя прынцыпаў музейнай педагогікі ў вучэбных дапаможніках па беларускай літаратуры / В. У. Праскаловіч, С. Д. Грынько / Мова, літаратура і культура ў адукацыйнай прасторы Беларусі і Кітая: зб. навук. арт. Мінск: РІВШ, 2020. С. 202–208.
7. Праскаловіч В. У., Грынько С. Д. Развіццё цікавасці навучэнцаў да малой радзімы пісьменніка сродкамі музея / В. У. Праскаловіч, С. Д. Грынько // Весн. адукацыі. 2019. № 4. С. 33–39.
8. Пальчевский Б. В. Модель готовности к разработке учебно-методических комплексов для системы образования. Сообщение 1: УМК – модельное видение / Б. В. Пальчевский // Весн. адукацыі. 2007. № 5. С. 3–11.

РОЛЬ СОВРЕМЕННОГО УЧЕБНИКА ПО ЛИТЕРАТУРЕ В ФОРМИРОВАНИИ ЦЕННОСТНЫХ ОРИЕНТАЦИЙ УЧАЩИХСЯ

Т. В. Рубаник

Кандидат педагогических наук, доцент.

Белорусский государственный университет,

ул. К. Маркса, 31, 220030, г. Минск, Беларусь, tatyana-rubanik@mail.ru

В статье акцентируется внимание на политических процессах, влияющих на перераспределение в молодежной среде ценностей по шкале их значимости, а также отмечаются приоритетные направления государственной политики в работе с подрастающим поколением белорусов. Раскрывается ценностное и воспитательное значение литературы, анализируется программно-методическая документация, регламентирующая литературное образование в Республике Беларусь, а также демонстрируется реализация аксиологического потенциала современного учебного пособия по литературе.